

ויזרע יצחק

16:15	16:19	16:27	16:11	כניסת השבת	פרשת "ויחיי" הפטרה: "ויקרבו ימי" טו' טבת תש"ע
17:25	17:29	17:27	17:30	ציאת השבת	
17:58	18:03	18:01	18:05	רבנו תם	

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"

ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

הגיגים מפרשת השבוע

"ויזרע יצחק בארץ מצרים שבע עשרה שנה" (בראשית מ"ו כז)

באגדה אמרו: ראה יעקב אבינו שהיו כל האותיות בשמות י"ב השבטים, בניו, חוץ מאותיות ח' ו-ט' אמר יעקב כיון שאין בהם חט"א ראויים הם לגלות להם את הקץ, אך כיון שראה שאין בהם אותיות ק' ו-צ' אמר אינם ראויים לגלות להם את הק"ץ לכך סתם ולא גלה, ולכן פרשה זו סתומה.

"ועשית עבדך וזסר ואמת" (בראשית מ"ו כט)

יש בבקשת יעקב מיוסף גם מצד האמת וגם מצד החסד, מצד האמת, דהיינו דבר שאינו מצפה לתשלום וגמול עליו, מצד החסד, דהיינו דבר המצפה לתשלום גמול עליו. מה שביקש ממנו לקברו הוא מצד החסד כלומר צפוי לו גמול ותשלום כמובא בגמרא: "דקבר יקברוניה" (מועד קטן כח) [הקובץ אחרים - מובטח לו שיזכה לקבורה], ומה שביקש ממנו לקברו דווקא בארץ כנען זה מצד האמת שאינו צפוי לתשלום וגמול על כך.

"העובדה לי וישבע לו" (בראשית מ"ו לא)

מדוע ראה צורך יעקב להשביע את יוסף? הרמב"ן אומר שהסיבה אינה משום שיעקב חשד בבנו הצדיק האהוב עליו שימרה את מצותו וגם יעבור על הדבר אחר שהבטיחו "אנכי אעשה כדברך", אלא יעקב עשה זאת על מנת לחזק את הענין בעיני פרעה, שמא לא יתן פרעה ליוסף רשות להפרד ממנו ויאמר לו שלח את אחיך ואת עבדיך והם יעלוהו, או שאולי יחפוץ פרעה שיקבר הנביא בארצו לכבוד להם ולזכות, ולכן השביעו, כי לא יהיה נכון להעבירו על שבועתו, וגם יוסף יצטרך יותר להשתדל בענין מפני השבועה, ואכן כך היה הדבר כמו שאמר: "עלה וקבור את אביך כאשר השביעך" (בראשית נ' ו) שלולא השבועה אולי לא היה פרעה מתיר ליוסף לקבור את אביו.

"ויקח את שני בניו עמו את מנשה ואת אפרים" (בראשית מ"ו א)

אמר הכתוב: "את שני בניו" ואחר הוסיף "את מנשה ואת אפרים", וכי איננו יודעים שהם מנשה ואפרים? די היה לכתוב "את שני בניו" או "את מנשה ואת אפרים" ואנו היינו מבינים במי המדובר. ואמר ה"אור החיים" הקדוש שבה הכתוב ללמדנו שראויים הם לברכה משני הצדדים, ראויים הם לברכה מצד שהם בניו של יוסף, וכל אחד מהם ראוי לברכה מצד עצמו, ולכן אמר "את בניו" וגם "את מנשה ואת אפרים", והפריד ביניהם במילה "עמו" להפסיק שלא תבין שמפרש הכתוב מי הם הבנים.

"ועתה שני בניך הנולדים לך בארץ מצרים עד בואי אליך מצרימה לי הם אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי ומולדתך אשר הולדת אוזריהם לך יהיו" (בראשית מ"ו ה-ו)

לכאורה הסברה צריכה להיות הפוכה, הבנים שנולדו ליוסף עד בוא יעקב ראוי שיחשבו הם על שם יוסף בלבד, כיון שיעקב לא היה אז שם ולא ידע מתולדתם. ולהיפך אלה שנולדו ליוסף לאחר שבא יעקב למצרים ראויים הם להתייחס בשמותיהם גם אל יעקב. ונראה שההסבר הוא שעד שלא בא יעקב למצרים היה יוסף נחשב בשפלות המעלה, זכרו לו את היותו נער שהוצא מבית האסורים ללא משפחה וללא יחוס. וכמו שקרא אותו שר המשקים בפני פרעה: "נער עברי עבד" (בראשית מא' יב), ורק במקרה עלה לגדולה, וממילא גם בניו הנולדים לו נחשבו בסתר המדרגה, כבני עבד, ולכן רצה יעקב לפייסם בזה על העדר כבודם עד כה, וקרבת אליו כבניו שלו, כראובן ושמעון, אבל אלה שנולדו ליוסף אחר בואו של יעקב כאשר כבר נודע כבוד משפחתו של יוסף, אין צריכים לפיוס כזה. כי די להם יחוסם גם בשביל אביהם לבד.

לעילוי נשמת שמעון בן חמו בר אסתר ז"ל נלב"ע יא' אדר תשס"ט
 לעילוי נשמת מרים בת פלורה ז"ל נלב"ע ג' טבת תש"ע

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מוקדש לעילוי נשמת:
 יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל חביבה חיה בנימין בת גורג'ה ז"ל
 נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג נלב"ע יא' ניסן תשס"ז
 ת.נ.צ.ב.ה

אין לעיין בעלון בשעת התמלה

לא לשמור על קדושת הגליון

"וירא ישראל את בני יוסף ויאמר בן אלה" (בראשית מזו' זז)

מי אלה שאינם ראויים לברכה (רש"י)

מדוע רק עכשיו הרגיש יעקב שאינם ראויים לברכה, הרי למדו אצלו 17 שנה ולא ראה בהם כל פגם? אלא ההסבר הוא שיש מעשים שרצויים ומתאימים אמנם לאיש הפשוט אך אינם מתאימים ולא רצויים לאיש הנכבד והנעלה אשר במעשיו צריך לשמש מופת ודוגמא לאחרים, כפי שאנו אומרים בתפילת ראש השנה: "מעשי איש ופקודתו", כאשר הקב"ה דן את האדם, הוא לוקח בחשבון גם את "פקודתו" - דהיינו תפקידו ומעמדו. לכן, בני יוסף, כל זמן שהיו אנשים פשוטים, היו מעשיהם רצויים בעיני יעקב אבל ברגע שעלו למדרגת שבטי י-ה שנאמר: "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי", אז כבר ראה אותם באור אחר ומשום כך אמר: "מי אלה" שאינם ראויים לברכה שהם כעת במעמד של שבטי י-ה.

(אזניים לתורה)

"וידגו לרוב בקרב הארץ" (בראשית מזו' טז)

בגמרא למדו מפסוק זה שבזרעו של יוסף לא תשלוט עין הרע, כי נדמו לדגים שאין העין שולטת בהם כשהם במים. וממילא לא תשלוט בהם עין הרע (ברכות כ.), ועל יסוד זה אמרו (ברכות נה:): שמי שחושש מפני עין הרע יתפלל ויאמר: "אנא מזרעא דיוסף קאתינא, דלא שלטה ביה עינא בישא", [אני מזרעו של יוסף, שלא שלטה בו עין הרע]. לכאורה, עצה זו נתונה לכל אחד מישראל הבא מכל השבטים, ואם כן תמוה הדבר איך יאמר כל איש אפילו זה שבא משבט אחר, שהוא מזרעו של יוסף? הלא זה שקר גמור, אלא שראינו התייחסות של בני ישראל כבני יוסף מהפסוק: "גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה" (תהלים עז טז). ואפשר לומר שהסיבה היא שבזכות יוסף נשארו בני ישראל לפליטה, כמו שכתוב: "וישלחני א-לקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה" (בראשית מה' ז). וגם יעקב מכנה אותו בשם "רועה אבן ישראל" (בראשית מט' כד), ופירש רש"י, אבן - נוטריקון אב וכן, והכונה, ששניהם יעקב ויוסף, פָּנו את בית ישראל ובמילא כל אחד מישראל יכול לומר "אני מזרעו של יוסף".

(תוספת ברכה)

"בזרבי ובקשתי" (בראשית מזו' כב)

"בצלותי ובבעותי (אונקלוס)

צריך להבין כיצד הגיע התרגום מ"בזרבי ובקשתי" אל "צלותי ובעותי". "צלותי" הוא סדר התפלה הקבוע, ו"בעותי" הוא בקשה מיוחדת כפי שאמרו חז"ל: "אם רצה אדם לחדש בתפלתו מעין כל ברכה שואל אדם צרכיו" (עבודה זרה ט.). וההבדל בין שני סוגים אלו הוא שסדר התפלה שזו עבודה קבועה, אין כוונת הלב מעכבת בה ואם כוון לבו באבות די, ובכוונה מועטת מספיק, מה שאין כן בבקשה, שמבקש האדם צרכיו, בזה דרושה כוונה יתירה. כמאמר חז"ל: "אין תפילתו של אדם נשמעת אלא אם כן משים נפשו בכפו" (תענית ח.). זאת אומרת שהתפלה שהיא בצבור אף שהיא בלא כוונה היא מתקבלת, לא כן הבקשה החדשה היא צריכה להיות בכוונה מופלגת. והנה "חרב" הוא בעצמו מזיק שהברזל שבו מחודד ממית בכל שהוא ואין צריך כוח, אבל "הקשת" בעצמה אינה מזיקה אלא תלויה בכח היורה, ותלוי לפי כח ורחוק המורה בקשת. לזה קרא לתפלה בשם "חרכי", שהיא אף בלא כונה מרובה, ובעותי בשם "קשתי", שהיא כמו קשת שהיא עד שמשים נפשו בכפו.

(משך חכמה)

"לא יסור עיבט מיהודה ומזווקק מבין רגליו" (בראשית מט' י)

לפי יעקב המלכות תהיה רק משבט יהודה. הרמב"ן מסביר שזו הסיבה שנכחדו כל בני חשמונאי וזהו לשון הרמב"ן: "וזה היה עונש החשמונאים שמלכו בבית שני, למרות שהיו חסידי עליון, ואלמלא הם נשתכחו התורה והמצות מישראל, ואף על פי כן נענשו עונש גדול, כי ארבעת בני חשמונאי הזקן החסידים המולכים זה אחר זה עם כל גבורתם והצלחתם נפלו ביד אויביהם בחרב. והגיע העונש בסוף למה שאמרו חז"ל "כל מאן דאמר מבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא" (בי"ב ג:). [כל מי שיבוא ויאמר: אני מבית חשמונאי דעו שהוא עבד] ונכרתו כלם בעון הזה... בעבור שמלכו ולא היו מזרע יהודה ומבית דוד, והסירו השבט והמחוקק לגמרי, והיה עונשם מדה כנגד מדה, שהמשיל הקדוש ברוך הוא עליהם את עבדיהם והם הכריתום".

"שיר ידידות" - שירת בקשות בנוסח מרוקו

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק בהדרכת בן חמו יוסף הי"ו

מקיימת שירת בקשות מידי ערב שבת בבתי כנסת בעיר בשעה 20:30

לכירור מיקום הבקשות או להזמנת הקבוצה אליכם: יוסף - 052-3268315 אבי - 054-6447141

לרפואת כל חולי עם ישראל ובכללם:

משה טויטו בר אסתר הי"ו

הרה"ג מרדכי צמח אליהו בר מזל טוב שליט"א

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח תפילין "יד יצחק"

ברשותנו מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו מוצ"ש 20:30 בית כנסת "תורת ישראל" קריית הרצוג ב"ב